

Samarqand davlat universitetning Kattaqo'rg'on filiali Pedagogika va tillarni o'qitish fakulteti 4-bosqich Filalogiya va tillarni o'qitish o'zbek tili yo'nalishi talabalariga bahorgi semestr uchun « Sheriyat poetikasi» fanidan yakuniy nazorat savollari
Imtihon shakli: yozma

№	Mavzu:	1-QISM “OSON SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning kirish qismidan asosan nazariy savollardan iborat bo‘ladi (tayanch iborasi bo‘ladi).	2-QISM “ODDIY SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 1- rejasidan asosan mulohazaviy savollardan iborat bo‘ladi (tayanch iborasi bo‘ladi).	3-QISM “MURAKKAB SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 2- rejasidan asosan qoidalar, teoremlar, kabi savollardan iborat bo‘ladi (tayanch iborasi bo‘lmaydi).	4-QISM qism “MURAKKAB SAVOLLAR 2” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 3- rejasidan asosan tendensiyalar, paradigmalar, konsepsiyalar kabi savollardan iborat bo‘ladi (tayanch iborasi	5-qism “QIYIN SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning xulosa yani yakuniy qismidan asosan talabani mustaqil fikrlashga, mavzuni to‘liq anglashga yo‘naltiradigan
----------	---------------	--	--	---	--	---

					bo'lmaydi).	savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi).
1.	Lirik tur va uning janrlari, o'ziga xos xususiyatlari. Jahon she'r tizimi.	Lirik tur xususiyatlari haqida ma'lumot bering. (<i>ifoda, tuyg'u, kechinma</i>)	Jahon she'riyati turlari haqida atroflicha ma'lumot bering. (<i>sillabik tizim, metril tizim, tonik tizim</i>)	Ballada janrining she'riyatdagi o'rni va uning eng muhim xususiyatlari haqida ma'lumot bering.	Lirik va dramatik janrlar o'rtasidagi farqlarni misollar bilan tushuntiring.	Abdulla Oripovning "Nomalum odam" she'rini poetik tahlil qiling.
2.		Sillabik she'r tizimi haqida ma'lumot bering. (<i>barmoq, xorvat, polyak, tur'gun urg'u</i>)	Rus she'riyatida polyak she'riyati ta'sirida XVIII asrgacha sillabik she'r tizimi qo'llangan. Ammo ushbu tizim rus she'riyatida uzoq yashay olmagan. Sababini atroflicha	Sonet janrining tarixi va uning o'ziga xos xususiyatlari haqida ma'lumot bering.	Lirik she'rda obraz va metaforani qanday tushuntirish mumkin?	Abdulla Oripovning "Ayol" she'rini poetik tahlil qiling.

			izohlang. (<i>urg'u, turg'unlik, beqarorlik</i>)			
3.		Lirikaning qadimiy va zamonaviy shakllarini taqqoslab bering. (<i>g'azal murabba, to'rtlik, uchchanoq, musallas</i>)	Lirik janrda sub'ektivlik qanday ifodalanadi? Bu qanday ijtimoiy yoki shaxsiy mavzularni yoritishga imkon beradi? (<i>obrazdagi individuallik, did, dunyoqarash</i>)	Lirik she'rda obraz va metaforani qanday tushuntirish mumkin?	Lirikaning turli davrlardagi o'zgarishlarini qanday baholaysiz?	Erkin Vohidovning "Inson" she'rini poetic tahlil qiling.
4.	She'rshunoslik asoslari.	She'riy nutqning xususiyatlari haqida ma'lumot bering. (<i>ritm, musiqiylik, hissiy to'yintirilganlik</i>)	She'rning asosiy komponentlari qaysilar. Atroflicha tahlil qiling. (<i>Ritm, band tuzilishi</i>)	She'riy nutqqa ta'rif bering va misol keltiring.	She'riy yo'lda yozilgan lirik asardagi kayfiyatning hosil qilinishi, kechinmaning o'quvchiga "yuqtirilishi"da uning qaysi tomoni muhim ahamiyat kasb etadi?	Alisher Navoiy g'azallaridan birini vazn va badiiy san'atlar jihatidan tahlil qiling.

5.		She'riy nutq qanday vujudga keladi? (intonatsiya, musiqiylik ritmik bo`laklar va ritmik vositalar, o`ziga xos fonetik tashkillanish)	She`rning strukturasini tahlil qilishda qanday asosiy elementlar ko`rib chiqiladi? (Intonatsiya, bo`g`in, kichik va kata to`xtamlar, tinish belgilari)	She`rshunoslikning tarixiy rivojlanish bosqichlari qanday?	She`r tahlilida qanday asosiy metodlar qo`llaniladi?	Abdulla Oripovning “Uchinchi odam”she`rini poetic tahlil qiling.
6.	Qofiya tuzilishi. Qofiyaning hosil bo`lishi.	Ritmik bo`laklar haqida ma`lumot bering. (bo`g`in (hijo), turoq(ruk), misra va band)	Bo`g`inning sifati deganda nimani tushunasiz? (qisqa, cho`ziq yoki o`ta cho`ziqligi, ochiq yoki yopiqligi, urg`uli yoki urg`usizligi)	Qofiyaning banddagi o`rniga ko`ra turlari haqida ma`lumot bering.	Eng kichik ritmik bo`lak nima sanaladi va uning turlari qaysilar?	Aruz she`r tizimi uchun bo`g`inning qaysi jihati muhim ? Misol keltirib tahlil qiling.
7.	Barmoq she`r tizimi. Barmoq tizimining asosiy xususiyatlari.	Barmoq she`r tizimi nima? U qanday belgilar asosida aniqlanadi?(turoq, qofiya, bo`g`inlar soni)	Barmoq tizimida bo`g`inlar qanday ahamiyatga ega? (bo`g`inlar soni, qo`shma vazn, sodda vazn)	A.Fitratning barmoq vazniga bergan tarifini to`liq keltiring.	Barmoq vaznini aynan shunday nomlanishiga sabab nima?	G`ofur G`ulomning “Sog`inish” she`rini poetik tahlil qiling.
8.		Barmoq tizimida turoqlarga bo`lish nima uchun muhim?	Barmoq tizimi bilan aruz tizimi o`rtasidagi asosiy	Sodda va qo`shma vazn o`rtasidagi farqni ayting va har	Turoq nima va u aruz vaznida qanday ataladi?	Barmoq vaznida turoqning o`rnini Hamid Olimjon

		Misol bilan tushuntiring. <i>(ohang, ritm, vazn)</i>	farq nimada? <i>(misra, bayt, hijo, bo'g'in)</i>	biriga misol keltiring.		ijodidan namuna misolida tahlil qiling.
	Erkin vazn va sarbast she'r.	Erkin vazn nima? U an'anaviy barmoq yoki aruz tizimidan nimasi bilan farq qiladi? <i>(vazn, qofiya, shakl)</i>	Sarbast she'r deganda nimani tushunasiz? Uning asosiy belgilarini sanab bering. <i>(vazn, tuyg'ular kengligi, qofiya)</i>	Erkin vaznli she'rlarning musiqiyligi qanday ta'minlanadi? (Qofiya yo'qligiga qaramay)	Sarbast she'rda tuyg'u va fikr qanday ifodalanadi?	Sarbast she'rda vazn xususiyatlari nimalarda namoyon bo'ladi? Misol bilan izohlang.
9.		Erkin vazn xususiyatlarini izohlang. <i>(qofiyasizlik, tuyg'ularning erkin ifodalanishi)</i>	Ritmik vositalar qaysilar va ularni izohlang. <i>(ritmik pauza, qofiya va qofiyalanish sistemasini)</i>	Sarbast she'r va erkin vazn bir xil tushunchami? Ular orasidagi o'xshashlik va farqlarni tushuntiring.	Ritmik vositalar nimaga xizmat qiladi?	Lutfiy g'azallaridan birini badiiy san'atlar yuzasidan tahlil qilib bering.
10.	Poetik ko'chimlar.	Poetik ko'chim nima? Uning adabiyotdagi asosiy vazifasi nimadan iborat? <i>(badiiy san'atlar, sh'eriy nutq, tashbih, metafora)</i>	"poetik sintaksis" degan tushunchaga izoh bering. <i>(she'riy nutq, normadan og'ish, sintaktik sath)</i>	Zidlovchi ko'chimlar nima? Misol keltiring.	Qorishiq ko'chimlar haqida ma'lumot bering. Misol keltiring.	Atoiy g'azallaridan birini badiiy san'atlar yuzasidan tahlil qilib bering.

		Metafora nima? Unda qanday ko'chirish jarayoni yuz beradi va qanday she'riy san'atni yuzaga keltiradi? (<i>shakily o'xshashlik, belgi o'xshashligi</i>)	Tashbeh (o'xshatish) deb nimaga aytiladi? Unda qanday belgilar qatnashadi? (<i>vosita, o'xshatilmish, o'xshamish</i>)	Geperbola (bo'rttirish) nima? Misol bilan tushuntiring	O'xshash ko'chimlar haqida ma'lumot bering. Misol asosida izohlang.	Bobur g'azallaridan birini badiiy san'atlar yuzasidan tahlil qilib bering.
10.	Poetik ko'chimlar.	Litota nima? Bo'rttirishga qarama-qarshi bo'lgan misol keltiring. (<i>kichraytirish, badiiy san'at</i>)	Kinoya (ironiy) nima? Misol bilan tushuntiring. (<i>ishora, kesatiq, piching</i>)	Alegoriya deganda nima tushuniladi? U qanday adabiy janrlarda ko'p uchraydi?	Poetik ko'chimlar adabiy matnni qanday o'zgartiradi? Estetikaga ta'siri haqida fikr bildiring.	Shoir Muhammad Yusufning "Lolaqizg'aldoq" she'rini poetik tahlil qiling
11	Poetik sintaksis. Intonatsiya. Poetik figuralar.	Alletiratsiyaning turlari haqida ma'lumot bering . (<i>vocal, consonant, undoshlar takrori</i>)	Takrorning she'riyatdagi xususiy ko'rinishlari haqida ma'lumot bering. (<i>so'z takrori, anafora, epifora, ma'no takrori,</i>)	She'r sintaksisiga xos normadan og'ishning eng keng tarqalgan ko'rinishi nima? Unga atroflicha izoh bering.	Poetik sintaksis nima? U oddiy sintaksisdan nimasi bilan farq qiladi?	Oybekning "Na'matak" she'rini poetik tahlil qiling.
12.	Yangi o'zbek she'riyatida shakliy va uslubiy	Yangi avlod shoirlari she'riyatga qanday o'zgarishlar olib kirmoqda? (<i>shakl,</i>	Yangi o'zbek she'riyatida shakl jihatidan qanday izlanishlar	XX asr o'zbek she'riyati deb yuritilgan davrning xronologik	Formal izlanish bilan mazmuniy yangilanish o'rtasidagi	Oybekning "O'zbekiston, she'rini poetik tahlil qiling.

	izlanishlar.	<i>uslub, mazmun)</i>	kuzatilmoqda? Misollar bilan tushuntiring. <i>(uchchanoq, firqa, tasbeh)</i>	chegaralari nechanchi yillarni o‘z ichiga oladi va bunga sabab nima?	bog‘liqlik haqida fikringiz qanday?	
13.	30-40-yillar she’riyatida mavzu rang- barangligi	30–40-yillar o‘zbek she’riyatining asosiy mavzulari nimalardan iborat edi? (<i>ijtimoiy tenglik, vatan himoyasi, mehnat tarannumi</i>)	30–40-yillar she’riyatida mehnat mavzusi qanday obrazlar orqali ifodalangan? (<i>obraz, detal, umumlashma</i>)	30–40-yillar she’riyatidagi mavzu rang- barangligi adabiy rivojga qanday ta’sir ko‘rsatdi?	Bu davr she’riyatida vatanparvarlik g‘oyalari qanday ifodalangan?	Cho‘lponning «Go‘zal» she’ri poetikasini atroflicha yoritib bering.

13.	60-70-yillar she'riyatida badiiy tafakkur tadriji	60-70-yillar she'riyatidagi asosiy mavzu. (Tayanch so'z va iboralar:sotsalistik qurilishlar,ko'ngil kechinmalari,o'z-o'zini taftish qilish)	60-70-yillar she'riyatidagi badiiy yukning yangilanishi . (Tayanch so'z va iboralar: erkin tafakkur,gumanizm g'oyalari,inson baxti va baxtsizligi)	70-yillar o'rtalaridagi she'riyatda yangi poetik obrazlarning berilishini tushuntiring	Rauf Parfining "Bir qushcha derazam yonida" she'rini yod aytib,tahlil qiling. Qushcha obraziga ta'rif bering	70-yillar o'rtalaridagi she'riyatda lirik qahramonlarning asosiy vazifasi nimalardan iborat edi?Fikringizni o'sha yillarda yozilgan she'rlar misolida tushuntiring.
14		60-70-yillar she'riyatida badiiy tafakkurning rivojlanishi qanday o'zgarishlarni yuzaga chiqardi? (Tayanch so'z va iboralar:ijtimoiy-madaniy dunyoqarash,rus adabiyotidagi erkinlik,ko'ngilga qarash)	60-70-yillarda ijod maydoniga kirib kelgan shoirlar she'rlarining motivlari haqida gapirib bering. (A Oripov,E Vohidov,R Parfi,Sh Rahmon,UAzim,insonparvarlik,o'z-o'zini taftish qilish)	60-70-yillar she'riyatidagi insonni tuzatishga bel bog'lagan insonparvar,vatanparvar obrazlarning berilishi haqida aytib bering.	Abdulla Oripovning "Notanish odam" she'rini yod ayting va tahlil qiling	E.Vohidovning "Inson" qasidasini yod ayting va tahlil qiling
15	80-90-yillar she'riyatida yangilanish jarayonlari	80-yillar she'riyatidagi yangi "murosasiz" obraz haqida qanday fikrdasiz?.(Tayanch so'z va iboralar: ijtimoiy dard,adolatparvar,jangovarlik ruhi)	80-90-yillar she'riyatining o'ziga xosligi nimalardan iborat edi? (Tayanch so'z va iboralar: jangovarlik,murosasizlik,buyurtmalardan xoli)	90-yillardagi she'riyatidagi nazmning azaliy qadriyatlariga qaytishi nahaqida nima deya olasiz?	80-yillardagi she'riyatda elparvar obraz qaysi shoirlar obrazlariga o'xshab ketadi?	80-yillar she'riyatidagi shoir va fuqarolikning "birlasib"ketganligini aniq misollar bilan tushuntiring

16		80-yillar she'riyatidagi adolatparvar, elparvar qahramonning poetik obrazining paydo bo'lishi. (Tayanch so'z va iboralar: ijtimoiy publisistika, yalang'och g'oyaparastlik)	Yurtimiz istiqloлга erishguncha she'riyat zimmasida qanday "yuk" bor edi? (Tayanch so'z va iboralar: madhiyabozlik, aniq chegara, ijtimoiy buyurtma)	A.Oripovning "Noma, lum odam" she'rini yod aytib, tahlil qiling	A.Oripovning "Uchinchi odam" she'rini yod aytib, tahlil qiling	A.Oripovning "Ayol" she'rini yod aytib, tahlil qiling
17	Abdulla Oripov ijodida mumtoz adabiyot an'analari	A.Oripov ijodida uchrovchi mumtoz adabiyot an'analari haqida ma'lumot bering (Tayanch so'z va iboralar: g'azal, ruboiy, barmoq vazni)	A.Oripovning 90-yillar ijodida qaysi adabiyot an'analari ko'zga tashlanadi? (<i>tayanch so'z va iboralar muxammas, musaddas, musamman</i>)	A.Oripovning "Bir qarasam" she'rini yod aytib, tahlil qiling	A.Oripov ruboiylaridagi falsafiylik haqida ma'lumot bering	A.Oripov ruboiylaridagi badiiy yorqinlik haqida ma'lumot bering
18		A.Oripov ijodidagi ruboiylar mumtoz adabiyotdagi ruboiydan qaysi jihatlari bilan farqlanadi? (Tayanch so'z va iboralar: barmoq vazni, qofiya tizimi, to'rt misra)	A.Oripov ijodida qachondan boshlab mumtoz adabiyot xususiyatlari ko'rinda boshladi? (Tayanch so'z va iboralar: (masnaviy, muvashshax, ruboiy).	A.Oripovning "Sohibqiron" dramasi haqida ma'lumot bering.	A.Oripov she'riyatidagi vatan madhi va undagi falsafiylik haqida ma'lumot bering	A.Oripov she'riyatidagi ona madhi va undagi falsafiylik haqida ma'lumot bering

19	Erkin Vohidov ijodida mumtoz adabiyot an'analari	E.Vohidov ijodida uchrovchi mumtoz adabiyot an'analari haqida ma'lumot bering(Tayanch so'z, iboralar:g'azal,ruboiy,barmoq vazni) haqida ma'lumot bering	E.Vohidovning 90-yillar ijodida qaysi adabiyot an'analari ko'zga tashlanadi? (<i>tayanch so'z va iboralar muxammas,musaddas, musamman</i>)	E.Vohidovning "Inson"qasidasini tahlil qiling	E.Vohidovning ijodiy kamolotida mumtoz adabiyotning o'rni	E.Vohidov ruboiylaridagi badiiy yorqinlik haqida ma'lumot bering.
20	mumtoz adabiyot an'analari	E.Vohidov ijodidagi ruboiylar mumtoz adabiyotdagi ruboiydan qaysi jihatlari bilan farqlanadi? (Tayanch so'z va iboralar:barmoq vazni,qofiya tizimi,to'rt misra)	E.Vohidovning "Yoshlik devoni" to'plamidagi an'anaviy mumtoz janrlar haqida ma'lumot bering. (<i>Tayanch so'z:1969 yil;aruz vazni,G'.G'ulom nomli nashriyot</i>)	E.Vohidovning "Inson" qasidasidagi falsafiylik haqida ma'lumot bering.	E..Vohidov she'riyatidagi vatan madhi va undagi falsafiylik haqida ma'lumot bering	E.Vohidov she'riyatidagi ona madhi va undagi falsafiylik haqida ma'lumot bering
21	Istiqlol davri she'riyatining poetik xususiyatlar i	Istiqlol davri she'riyatining poetik xususiyatlari haqida ma'lumot bering. (Tayanch so'z iboralar:Sharq,G'arb she'riyati an'analari,Ko'ngilochar mashg'lot,o'quvchida ijodiy mehnat)	Istiqlol davri she'riyatining o'ziga xos jihatlari ko'rsatib bering. (Tayanch so'z va iboralar: o'quvchi tafakkuri,tuyg'ulari, ijodiy mehnati)	Istiqlol davri she'riyatining yirik namoyandalari haqida ma'lumot bering.	Istiqlol davri she'riyatining falsafiy tendensiyalari haqida ma'lumot bering	Istiqlol davri she'riyatining janr xususiyati haqidagi fikringiz qanday?

22		She'riyatning istiqlol davridagi tadrijiy yangilanishi qanday ro'y berdi? (Tayanch so'z va iboralar: Sharq,G'arb she'riyati an'analari,Ko'ngilochar mashg'lot,o'quvchida ijodiy mehnat)	Shevalarimizning dialektologik atlaslari yaratish bo'yicha tadqiqotlar haqida ma'lumot bering. (Tayanch so'z va iboralar: <i>atlas, lingvogeografiya</i>)	Istiqlol davri she'riyatida Sharq va G'arb she'riyati an'alarining berilishi haqidagi fikringizni bildiring.	Istiqlol davri she'riyatining asosiy g'oyasi haqida ma'lumot bering	H.Xudoyberdiyevaning ijodidan namunalar keltirib,tahlil qilib bering
23	Rauf Parfi ijodida falsafiylik	Rauf Parfi ijodidagi falsafiylik haqida ma'lumot bering (Tayanch so'z va iboralar: Sharq,G'arb she'riyati an'analari,sonet janri,yagona vatan tushunchasi)	Rauf Parfi ijodidagi obrazlar tizimi (Tayanch so'z va iboralar:yangi obraz,falsafiy fikr,murosasiz, qat'iyatli obraz)	Rauf Parfi ijodida uslubiy izlanishlar haqida mulohaza yuriting.	Rauf Parfi she'riyatida mavzusi vatan	Rauf Parfi ijodida tabiat tasviri
24	Usmon Azim ijodida falsafiylik	Usmon Azim ijodida falsafiylik. (Tayanch so'z va iboralar:lirik xarakter,fikr,his)	Usmon Azim she'riyatida voqelikka munosabat. (Tayanch so'z va iboralar: lirik xarakter,obraz,lirik tuyg'u his)	Usmon Azimning "Baxshiyona"turkumidagi she'rlar tahlili	Usmon Azim lirikasida vatan obrazi	Usmon Azim ijodida lirik qahramon.
25	Halima	Halima Xudoyberdiyeva	.Halima	Halima	Halima	Halima

	Xudoyberdiyeva Halima Axmedova ijodida ayol obrazi talqini	ijodining o'ziga xosligi haqida ma'lumot bering. (Tayanch so'z va iboralar: ruhiy holat, jasoratli, matonatli o'zbek ayoli)	Xudoyberdiyeva ijodida ayol obrazi talqini. (Tayanch so'z va iboralar: ruhiy holat, jasoratli, matonatli o'zbek ayoli)	Xudoyberdiyeva she'riyatida xalqona so'zohang.	Xudoyberdiyeva ijodida vatan talqini.	Xudoyberdiyeva ijodida tabiat tasvirining berilishi
26	Hozirgi o'zbek she'riyatida xronotop poetika	Xronotop poetika haqida ma'lumot bering. (Tayanch so'z va iboralar: grekcha so'z vaqt, makon, M.M.Baxtin)	Hozirgi o'zbek she'riyatida xronotop poetikaning vazifasi nimalardan iborat? (Tayanch so'z va iboralar: o'tgan asr boshlari, vaqt va makon, qahramon va muhit)	Zamonaviy o'zbek shoiri vaqt va makonni tasvirlashda qanday badiiy vositalardan foydalanishadi?	Hozirgi o'zbek she'riyatida tarixiy va milliy makon qanday aks ettirilmoqda va bu obrazlarning ma'naviy ahamiyati qanday?	.She'riyatda vaqt tushunchasi qanday falsafiy va hissiy ma'nolar kasb etadi?
27	A.Qutbiddin va Faxriyor ijodida metafora qo'llash mahorati	She'riyatda metafora qo'llashning ahamiyati nimada? (Tayanch so'z va iboralar: She'rig'oyasi, badiiy ko'rinish)	Metafora va she'riyat olamining boyitilishi (Tayanch so'z va iboralar: narsa, hodisa, qiyoslash)	Metafora qo'llash san'ati Faxriyor ijodida qanday tarzda qo'llaniladi?	.A.Qutbiddin ijodida metafora qo'llash mahoratini tushuntirib bering	A.Qutbiddin va Faxriyor she'rlaridan misollar keltib, metafora qo'llash san'atini tushuntirib bering

